Raad 8 november 2021;

Inbreng bij programmabegroting (Ben Schulte)

Vanuit Auditcommissie, die zojuist heeft overlegd:

Over het woord buffer: De gegeven uitleg is goed en het blijkt dat deze term buffer niet nodig is: Er is bij nog niet goed in te schatten situaties sprake van een van de vier mogeljkheden: het is of een gewone ophoging van het budget, of een (specifieke) voorziening, of een bijstelling van de de post onvoorzien of het bijstellen van het bedrag danwel kans bij de risico-paragraaf op dit onderdeel. Dank voor deze uitleg en we stellen voor om voortaan het beestje gewoon bij de naam te noemen en het woord buffer te vermijden.

Over het verloop van de saldi en reserves: dank voor de aanvullende informatie. Wat ons betreft hoort het op deze manier gewoon in de begroting opgenomen te worden. De aansluiting bij vorige vastgestelde documenten hoort geborgd te zijn. We gaan ervan uit dat de wethouder dit kan toezeggen.

Over indicatoren: We hebben in de commissievergadering van 22 juni, bij de voorjaarsnota ons advies gegeven over de indicatoren, die in de begroting verbeterd zouden moeten zijn ten opzichte van de voorjaarsnota.:
""Ook de auditcommissie heeft regelmatig gewezen op de noodzaak van meetbare grootheden, indicatoren, voorzien van een norm en gekoppeld aan doelen.
De auditcommissie constateert dat er in die zin weinig vooruitgang is geboekt ten opzicht van vorig jaar. Vooral in programma 3 zijn de indicatoren nog steeds mager en in het algemeen is de koppeling met doelen en speerpunten nog beperkt. De auditcommissie roept het college op om bij de begroting 2022 op dit punt alsnog een duidelijke verbeterslag te maken ten opzichte van de begroting 2021""

We constateren dat van de opvolging van deze oproep weinig meer terecht gekomen is dan een rijtje extra indicatoren bij programma 3 met de belofte om hier nog mee verder te gaan.

Bespreking hiervan zojuist in de audicommissie leverde het volgende op:

De auditcommissie biedt aan om een lijst gewenste indicatoren, gekoppeld aan doelen, op te stellen, geselecteerd uit de grote hoeveelheid (deels verplichte) indicatoren, die nu verspreid in de begroting staan. De auditcommissie zal daarbij selecteren op indicatoren die (1) beinvloedbaar zijn door beleid, (2) het effect van beleid zo goed mogelijk weergeven en (3) feitelijk beschikbaar zijn.

Vanuit GroenLinks

Voorzitter
In onze bijdrage kijken we eerst terug naar de commissievergadering en de nader aangeleverde informatie, hetgeen leidt tot het indienen van twee amendementen.
In het tweede deel van onze bijdrage reflecteren we op de afgelopen vier jaar, komen empassant wat vragen tegen en sluiten af met een aantal oproepen aan ons allen.

De behandeling in de commissie werd overheerst door de woorden *ondoorzichtig, slordig en rommelig*. Gelukkig heeft het college zich dat aangetrokken en is er met aanvullende informatie- en een redactieslag een kleine verbetering in dit opzicht gerealiseerd. Dank daarvoor, al hadden we dit liever al eerder zo aangeleverd gezien.

In onze inbreng tijdens de commissievergadering hebben we onze twijfels geuit over het aantal en diversiteit aan speerpunten in deze begroting. Daar nogmaals naar kijkend vinden we dat de twee quasi-speerpunten van programma 2, die niet zijn uitgewerkt, niet de status speerpunt verdienen. Met een paar kleine tekstwijzigingen is dat aan te passen. Dat hebben we ook in een kleine amendement over speerpunten verwoord omdat het niet in de redactieslag meekon.]

We lezen dat de aanpassingen in het beheer van wegen en groen in deze begroting alleen het budget betreffen en dat in het voorjaar de inhoudelijke bespreking volgt. We krijgen het aanbod om met de afdeling door het dorp te gaan om de stand van zaken van grijs en groen te beschouwen. Onze fractie maakt graag van dat aanbod gebruik.
Zoals al in de commissie gezegd gaat ons de aanpassing van het grijs- en groenbudget, zonder inhoudelijke bespreking veel te snel. Zonder beraadslaging in de raad wordt daarbij ook zomaar budget van groen naar grijs overgeheveld: een forse bezuiniging op bomen en groen, die zonder twijfel tot kapitaalvernietiging leidt. Dat is voor ons niet acceptabel.
Daar komt nog bij dat door amendementen bij de voorjaarsnota ook de aanpak essentaksterfte, groenrenovaties en actieplan biodiversiteit zonder incidenteel budget zijn komen te zitten. Nu er wel incidenteel budget is, en dringend deze reeds bekende problemen aangepakt moeten worden, stellen we voor om deze incidentele bezuinigingen van de voorjaarsnota nu al vast terug te draaien, want dat besluit is genomen onder de druk van te weinig geld. Daar gaat ons tweede amendement over.

De ophoging van het budget jeugdzorg vinden we niet echt overtuigend onderbouwd, want het bestaat louter uit het benoemen van niet goed beinvloedbare factoren die samenhangen met het open-einde karakter van deze post. Een cijfermatige onderbouwing met trendgegevens of met ramingen en scenarios met onzekerheidsmarges is kennelijk nog steeds een lastig verhaal. Met deze ophoging van jeugdzorgbudget gaan we dan ook niet zonder inhoudelijke bespreking akkoord.

Gelukkig is het financiele deel van de begroting passend bij het herstelplan en sluitend in 2022. Pas als het Rijk de gemeenten structureel voldoende geld geeft om haar wettelijke taken uit te voeren zullen we ook op de lange termijn weer zwarte cijfers kunnen schrijven. Daarvoor is onze eerste hoop gevestigd op het aanstaande regeerakkoord.

Net als het college kijken we verwachtingsvol uit naar de analyse en aanbevelingen van het bestuurskrachtonderzoek. Dat zal ons handvatten moeten geven om beter te besturen en wellicht efficienter te opereren. Nog beter gebruikmaken van de samenwerking in de regio, in wat voor scenario dan ook, zal vast onderdeel zijn van de aanbevelingen.

Dan het tweede deel van onze inbreng:
De voorliggende, door de slechte financiele situatie beleidsarme, begroting is de laatste van deze raadsperiode. We hebben daar verder geen aanpassingsvoorstellen voor.
Als GroenLinks gebruiken we dit moment wel om te reflecteren op de afgelopen vier jaar en de daaruit voorvloeiende belangrijkste waarden te duiden bij elk van de programma's.

Bij programma 1 moet wat GroenLinks betreft de waarde **''inwoners serieus nemen''** meer centraal staan. Onze kader-notitie over participatie en uitdaagrecht kan daarbij een belangrijke rol spelen. Ik wacht hiervoor nog op de toegezegde uitnodiging van de wethouder om hiermee aan de gang te gaan. Graag reactie van wethouder Breunissen hierop.
Dat deze waarde meer centraal moet staan volgt uit goede en minder goede voorbeelden van de afgelopen vier jaar.
Een minder goed voorbeeld (uit 2018) is het rapport Water voor Westervoort, waar inwoners hun energie ingestoken hebben, maar dat nooit uit de bureaula is gekomen en zelfs nooit aan de raad is gepresenteerd. Vraag: wordt hier ooit nog opvolging aan gegeven?
Een ander slepend voorbeeld is het burgerinitiatief 't Valentier: de herinrichting van het speeltuintje aan de Kreytierstraat, nabij 't Slag en Vaalmanstraat. Dit lijkt een slepend project, dat wacht op (re)actie vanuit de gemeente. Onze vraag: hoe staat het met dat initiatief?
Een beter voorbeeld is de ontwikkeling van Mooi Mosterdhof, dat gelukkig haar tempo kan behouden en dat we bij het herstelplan net aan te grote bezuinigingsdrift van het cda konden onttrekken.
Bij de avond over inclusie op 12 oktober memoreerde wethouder Breunissen het voorbeeld van het vergeten voetpad langs de Rivierweg, dat met extra kosten van 75.000 euro alsnog is aangelegd. Die extra kosten hadden voorkomen kunnen worden als gebruikers vooraf waren

betrokken. Des te beter nu dat er op die inclusie-avond veel inwoners waren om over inclusie-maatregelen te praten. We gaan ervan uit dat die inbreng serieus genomen wordt.

We hebben ook de hoop dat we bij het laadpalenplan en herinrichting van de Heilweg binnenkort merken dat er veel inbreng opgehaald is, dat daar serieus rekening mee wordt gehouden en dat er een afdoende terugkoppeling aan meedenkers wordt gegeven.

Bij programma 2 moet wat ons betreft de waarde **ínlevingsvermogen of empathie** meer invulling krijgen van zowel het gemeentebestuur als de ambtelijke organisatie. Door de slechte financiele situatie heeft dit sociale domein de opdracht tot kostenbeperking gekregen, omdat daar budgetten vaak werden overschreden, hoewel de echte oorzaak bij het Rijk ligt.
Deze focus op geld en kostenbeperking heeft de laatste tijd overheerst en is het inlevingsvermogen in de knel gekomen, waardoor onnodig veel onrust bij het invoeren van maatregelen is ontstaan.
Het duidelijkste en meest recente voorbeeld is het opstapplaatsen-systeem bij leerlingenvervoer, dat met beter inlevingsvermogen en goede communicatie vanuit de gemeente met veel minder stress en leed bij betrokkenen ingevoerd had kunnen worden. Zie de door ons opgehaalde ervaringen en de daaruit voorvloeiende vragen die we daarover hebben gesteld.
Aan de andere kant hebben we de indruk dat de clienten van onze Regionale Sociale Dienst wel met meer empathie en vanuit vertrouwen benaderd worden. Zo kan het ook.
Onze oproep is dus om meer inlevingsvermogen te tonen zowel bij het reguliere werk als bij veranderingen. We zullen hier scherp op letten bij de eerstvolgende aanpassingen van verordeningen en bij evaluaties.

Bij programma 3 merken we, denkend aan de ervaringen in de afgelopen jaren, dat **transparantie** een waarde is die meer aandacht behoeft en die we als raad stevig moeten afdwingen.
Bij het plan van de Flierefluiter hebben we dat als raad in tweede instantie goed gedaan, door de wethouder terug te fluiten en aanvullende kaders mee te geven. Dat heeft een beter plan opgeleverd dan er eerst in de pen zat.
Bij het her- of verbouwplan van het Rode Dorp heeft de wethouder teveel naar de pijpen van Vivare gedanst en is er teveel informatie als vertrouwelijk bestempeld. Later is via een WOB-procedure deze informatie alsnog beschikbaar gekomen, maar bij de besluitvorming in de raad hebben we niet alle informatie bij direct betrokkenen kunnen verifieren. Dat is een slechte zaak. Daar moeten we nadrukkelijk van leren.
Nu spelen er weer ontwikkelingen, waarover we naar onze mening steeds in een laat stadium worden geinformeerd en bij betrokken worden. Naar informatie moeten we vaak vragen in plaats dat ons actief informatie wordt aangeboden. Ook kunnen we onze kaderstellende rol niet goed uitoefenen en worden we pas gevraagd om akkoord te gaan als alles al in kannen en kruiken is. Of we bij het kruisje willen tekenen. Ook inwoners worden nogal eens in een laat stadium met plannen geconfronteerd, wat argwaan opwekt en onnodige tegenstand.
Dit speelt wat ons betreft op de dossiers Westervoort Noord, Centrumplan, De Pals en de Nieuwhof. Dit levert de schijn van achterkamertjes-politiek op en verschil qua informatiepositie van diverse belanghebbenden. Kortom te weinig transparantie. Onze oproep hierbij aan alle fracties om hier scherp op te blijven letten en de oproep aan het college om optimale, tijdige transparantie te betrachten en ons en de inwoners vroeg in het proces mee te nemen.

Tot zover onze reflectie, voorzitter, die uitmondt in een oproep aan ons allen om meer werk te maken van de **verbinding met onze inwoners** door hen serieus te nemen, inlevingsvermogen te tonen en transparant te zijn in informatie en besluitvorming. Dat kan daadwerkelijk helpen om het vertrouwen te houden of herwinnen van onze inwoners, zodat ze in grote getale op 16 maart naar de stembus komen.